

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Struktur för ökad motståndskraft SOU 2021:25

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Regeringskansliet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Remissen Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) ger förslag på en ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap, samt de statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt fredstida krisberedskap. Vidare ger remissen förslag på ansvar och uppgifter för civilområden och en högre regional ledning, planering av det civila försvaret samt åtgärder för ökad ledningsförmåga i kommuner och regioner.

Remissvaret omfattar ställningstagande kopplat till fem områden i betänkandet som Region Kronoberg anser centrala ur det regionala perspektivet.

Synpunkter

Sammanfattning av Region Kronobergs synpunkter på remissen:

- **Ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap**
 - Region Kronoberg ställer sig bakom utredningens förslag om att införa tio beredskapssektorer samt att Socialstyrelsen är sektorsansvarig beredskapsmyndighet för hälsa, vård och omsorg. Detta är ett steg i rätt inriktning för bättre samverkan och tydlighet.
 - Region Kronoberg anser att försörjningsberedskapen bör ha en central roll i uppbyggnad av den nationella försörjningsberedskapen, samt att stödet från upphandlingsmyndigheten till bland annat andra myndigheter bör tydliggöras och utvecklas i frågor som rör krisberedskap och totalförsvaret.
- **Statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt fredstida krisberedskap**
 - Rapportering vid inträffade händelser behöver förtydligas och önskvärt är att rapportering från regionerna inte ska ske till flera olika myndigheter.
- **Civilområden och en högre regional ledning**
 - Region Kronoberg ställer sig bakom förslaget med indelning i sex civilområden. Dock finns en risk att sex olika modeller kan leda till att vi

mister den nationella samordningen som är oerhört viktig.

- Region Kronoberg anser att det är positivt att det finns en civilområdeschef per område, men roller och mandat i förhållande till Socialstyrelsens roll som sektorsansvarig måste förtydligas. Mandatet ska också endast avse civilt försvar.

- Region Kronoberg anser att konsekvenserna för verksamheten bör utredas vidare i Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap.

- **Planering av det civila försvaret**

- Region Kronoberg anser det viktigt att regioner deltar i den sammanhängande planeringen samt deltar i det beredskapsråd som MSB ska bilda och upprätthålla, samt att regionerna inte bara adjungeras in vid behov.

- **Ledningsförmåga i kommuner och regioner**

- Nuvarande Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), och förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap föreslås ersättas med ny lag och förordning. Region Kronoberg anser inte att detta förtydligar regionernas beredskapsuppgifter.

Regionerna och kommunerna bör ha separata beredskapslagar där det för regionerna även inkluderas katastrofmedicinsk beredskap.

- Region Kronoberg anser inte att utredningens förslag om att fredstida krissituationer ska ersätta extraordinär händelse. Detta innebär flera kriterier och relaterar inte till begreppet särskilda händelser.

- Region Kronoberg ställer sig bakom förslaget att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att lösa uppgifterna vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Dock måste ambitionshöjningen finansieras med ökade anslag.

- Region Kronoberg ställer sig inte bakom förslaget om regionstyrelsen som krisledningsnämnd utan anser att regionerna själva ska få bestämma vem som ska vara krisledningsnämnd.

- Region Kronoberg anser att förberedelse för höjd beredskap kräver samverkan med olika aktörer. Utredningens förslag om samverkan mellan olika aktörer, innebär krav på säkerhetsskyddsavtal med omfattande administration och ökade kostnader som följd.

- Region Kronobergs anser att finansiering kopplad till mycket omfattande och svåra fredstida krissituationer blir väldigt svårtolkat och inte hanterbart. Risken är att det planeras endast för dessa händelser och övrig planering åsidosätts.

Region Kronobergs synpunkter i sin helhet på remissen

Bilaga 1, Remissvar Struktur för ökad motståndskraft

1. En ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap (Kap. 7)

Samverkansområdena avvecklas (7.1)

Förslag att de existerande samverkansområdena avvecklas och en ny struktur med statliga myndigheter indelade i beredskapssektorer införs. I tillägg till detta fyra särskilda beredskapsområden (Cybersäkerhet, Psykologiskt försvar, Skola och förskola, Migration) som ska ses som en del av beredskapssystemet.

Kommentar: Region Kronoberg ställer sig bakom utredningens förslag om tio beredskapsfaktorer som ett steg i rätt inriktning för bättre samverkan och tydlighet. Men det är viktigt att de fyra särskilda beredskapsområdena inte väger mindre än beredskapssektorena. Förslagsvis kan de ingå i några av de andra beredskapssektorerna alternativt att de bildar en gemensam särskild beredskapssektor.

Hälsa, vård och omsorg med Socialstyrelsen som sektorsansvarig myndighet (7.5.6)

Beredskapssektorn ska omfatta de viktiga samhällsfunktionerna hälso- och sjukvård, tandvård, smittskydd, läkemedelsförsörjning samt socialtjänst. Socialstyrelsen föreslås vara sektorsansvarig myndighet.

Kommentar: Region Kronoberg ställer sig bakom utredningens förslag som ger en helhet med goda förutsättningar för en tydlighet, gemensam inriktning och samordning av hela sektorn.

Personalförsörjning och försörjningsberedskap (7.8)

Försörjningsberedskapen är komplex och förutsättningarna skiljer sig mellan olika sektorer. Därför bör beredskapssektorerna ha en central roll i uppbyggnad av den nationella försörjningsberedskapen. Utredningen utesluter inte heller möjligheten, beroende på vad den aviserade utredningen om försörjningsberedskap föreslår, att det i framtiden inrättas en beredskapssektor för vissa försörjningsfrågor som i dag inte täcks av utredningens förslag.

Kommentar: Region Kronoberg anser att det är rimligt att överväga en särskild sektor kopplat till försörjningsberedskap utifrån den pågående utredningens förslag. Vidare bör beredskapssektorerna ha en central roll i uppbyggnaden av den nationella försörjningsberedskapen.

Kompetensen behöver stärkas vid upphandlingar (7.9)

Upphandlingsmyndigheten har och ska fortsätta ha det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av bland annat myndigheter. Utredningen föreslår att stödet från Upphandlingsmyndigheten till

bland annat andra myndigheter bör tydliggöras och utvecklas i frågor som rör krisberedskap och totalförsvaret.

Kommentar: Region Kronoberg anser att det krävs en nationell inriktning för hur Sverige i stort ska förhålla sig till upphandling för att värna om Sveriges säkerhet. Det är nödvändigt att förstärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvård ska beaktas som särskild sektor för detta inrättas. Hänsyn behöver även tas till pågående utredning om förstärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvård.

2. Statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt fredstida krisberedskap (Kap. 8)

Rapporteringen vid händelser ska omfatta fredstida krissituationer och höjd beredskap (8.5.6)

Beredskapsmyndigheter ska under höjd beredskap eller när en situation som avses i 7 § andra stycket beredskapsförordningen uppstår, hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom respektive ansvarsområde samt om vidtagna och planerade åtgärder. Under höjd beredskap ska länsstyrelserna rapportera till civilområdeschefen som därefter ska rapportera till regeringen. När beredskapen höjts ska beredskapsmyndigheterna även lämna underlag till Försvarmakten enligt 8 § förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap.

Kommentar: Rapportering vid inträffade händelser behöver förtydligas och önskvärt är att rapportering inte ska ske till flera olika myndigheter. I dag rapporterar regionerna till olika myndigheter och enligt förslaget ovan kan detta innebära rapportering till ytterligare aktör/aktörer.

3. Civilområden och en högre regional ledning (Kap. 10)

Civilområden inrättas (10.1)

Sex civilområden inrättas. Varav södra civilområdet innefattar Blekinge län, Kronobergs län och Skåne län.

Kommentar: Region Kronoberg ställer sig bakom förslaget men ser en risk med att sex civilområdens planering kan leda till sex olika modeller och då finns risk för att vi mister den nationella samordningen som är oerhört viktig.

En ledning för civilområdena inrättas (10.2)

En ledning inrättas för vart och ett av civilområdena. Ledningen för ett civilområde ska benämnas civilområdeschef och ska tillsammans med Försvarmaktens regionala chef (chefer från militärregionerna) hålla samman beredskapsplaneringen och de åtgärder som vidtas inför och under höjd beredskap på en länsövergripande nivå. En länsstyrelse i varje civilområde ska vara civilområdeschef (Skåne, för södra civilområdet). Civilområdeschef ska också verka för samordning av hantering av krissituationer i perspektivet länsövergripande.

Kommentar: Region Kronoberg anser att det är positivt att det finns en civilområdeschef per område, men roller och mandat i förhållande till Socialstyrelsens roll som sektorsansvarig måste förtydligas. Viktigt att civilområdeschefens uppdrag endast avser civilt försvar. Vid fredstida kriser skulle detta utgöra ännu en nivå med fördröjning av hantering. I utredningen står att civilområdeschefen ska hålla ihop beredskapsplaneringen med Försvarsmakten, viktig att även regioner och kommuner finns med i planeringen.

Uppgifter inom hälso- och sjukvården (10.4.8)

Under höjd beredskap får civilområdeschefen efter hörande av Socialstyrelsen besluta om utnyttjande av vårdplatser, förflyttning av personal, patienter och förnödenheter samt i övrigt besluta om de civila hälso- och sjukvårdsresurserna inom civilområdet

Kommentar: Enligt förslaget behöver civilområdeschefen endast ha kontakt med Socialstyrelsen men inte med regionerna för resursutnyttjande. Regioner är väldigt komplexa verksamheter och besluten kräver sakkunskap. Det faktum att vården blir mer specialiserad driver också diversifiering av hur verksamheten kan organiseras. Region Kronoberg anser att konsekvenserna för verksamheten bör utredas vidare i Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap. Region Kronoberg medger att det kan finnas händelser då det är motiverat att en aktör på högre regional nivå beslutar om resurser. Det är dock viktigt att samordning sker med regionerna vid beslutandet om nyttjandet av förflyttning av personal, patienter och förnödenheter etc.

Det behöver utredas hur regionerna och Socialstyrelsen kan få ett större mandat att nyttja privata vårdgivares resurser vid kris och krig. Det är orimligt att sträcka det offentliga resurser till bristningsgränsen medan privata vårdverksamhet kan fortgå oförändrat.

4. Planering av det civila försvaret (Kap. 12)

Sammanhängande planering för totalförsvaret (12.1.1)

MSB ansvarar för att hålla ihop den sammanhängande planeringen inför höjd beredskap: MSB ska företräda det civila försvaret på central nivå i frågor som har betydelse för avvägning mellan civila och militära behov av samhällets resurser om inte något annat följer av annan författning.

Kommentar: Region Kronoberg anser att i det är viktigt att regioner deltar i den sammanhängande planeringen.

MSB ska bilda och upprätthålla ett centralt beredskapsråd (12.4.5)

MSB ges i uppdrag att bilda och upprätthålla ett centralt beredskapsråd. I beredskapsrådet bör företrädare för myndighetsledningarna för de sektorsansvariga myndigheterna för beredskapssektorerna och civilområdescheferna ingå. Andra företrädare för viktiga myndigheter och

organisationer inom totalförsvaret eller inom krisberedskapen ska kunna adjungeras och vid behov delta i rådet.

Kommentar: Region Kronoberg anser att ett centralt beredskapsråd är bra, kommuner och regioners deltagande preciseras inte. Viktigt att de finns med och inte bara adjungeras in.

5. Ledningsförmåga i kommuner och regioner (Kap. 14)

En ny lag för kommuner och regioner (14.3.1)

Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) upphör och ersätts av en ny lag, lagen om kommuners och regioners beredskap. Även förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska följaktligen ersättas med en ny förordning. Syftet med förändringen är att förtydliga kommunen och regionens beredskapsuppgifter.

Kommentar: Region Kronoberg anser inte att förslaget med ny lag förtydligar regionernas beredskapsuppgifter i förhållande till dagens lagstiftning. Utgångspunkten bör vara att regionerna och kommunerna ska ha separata beredskapslagar, där även katastrofmedicinsk beredskap för regionernas del ska ingå.

Fredstida krissituation ersätter extraordinär händelse (14.3.3)

Utredningen föreslår att fredstida krissituationer ska ersätta extraordinär händelse. Fredstida krissituation kännetecknas av att de avviker från det normala och är svåra att förutse och som kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

Kommentar: Region Kronoberg bedömer att definitionen av fredstida krissituationer innebär fler kriterier än för extraordinära händelser och relaterar inte till särskilda händelser. I praktiken blir det svårt att använda sig av begreppet. Nödvändigt med gemensam nomenklatur och entydiga benämningar för händelser.

Utbildning och övning (14.4.4)

Utredningen föreslår att kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap.

Kommentar: Utbildning och övning är något som Region Kronoberg ställer sig bakom och anser nödvändigt. Om alla anställda inom regionen ska erhålla utbildning och övning för att lösa sina uppgifter vid krissituationer samt under höjd beredskap, så innebär det stora kostnadsökningar som i dagsläget inte är

finansierade. Om denna ambitionshöjning blir verklighet förutsätter Region Kronoberg att dagens finansiering justeras uppåt.

Ledning vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap (14.5)

Krisledningsnämnd (14.5.1)

Vid ledning av fredstida krissituationer och höjd beredskap ska Regionstyrelsen fullgöra uppgiften som krisledningsnämnd, där ordföranden i krisledningsnämnden bedömer när en fredstida krissituation medför att nämnden ska träda i funktion och beslutar i sådana fall att detta ska ske.

Kommentar: Region Kronoberg anser att regionerna själva ska få bestämma vilken nämnd som utses till krisledningsnämnd.

Förberedelser för höjd beredskap (14.4.3)

Regionerna ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav. Kommuner och regioner ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Förberedelserna ska genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter.

Kommentar: Region Kronoberg anser att förberedelse för höjd beredskap måste genomföras i samverkan. Samverkan mellan olika aktörer motverkas då det kommer att ställas krav på säkerhetsskyddsavtal mellan olika aktörer. Detta medför en omöjlig administration och en stor kostnad.

Statlig ersättning till kommuner och regioner (14.8)

Kommunerna och regionerna har rätt till ersättning från staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2, 3 och 4 kap. i utredningens förslag till ny lag. Uppgifter som rör fredstida krissituationer berättigar till ersättning endast i den mån verksamheten är till nytta för hanteringen av mycket omfattande och svåra fredstida krissituationer som allvarligt kan påverka samhällsviktig verksamhet i kommunen eller regionen, eller uppgifterna inom civilt försvar.

Kommentar: Ytterligare ett händelsebegrepp bland flera i remissen. Kopplas inte finansieringen till fredstida händelser så blir detta väldigt svårtolkat och inte hanterbart då förslaget endast syftar till mycket omfattande och svåra fredstida krissituationer. Risken är då att det planeras endast för dessa och övrig planering åsidosätts.

§ 125 Remissyttrande - Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) (21RGK549)

Beslut

Regionstyrelsen godkänner remissyttrandet och yttrandet är Region Kronobergs svar till Regeringskansliet.

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Regeringskansliet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Remissen beskriver dagens globala säkerhetsläge som åter präglas av instabilitet och oförutsägbarhet. Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats. En viktig del av att stärka det civila försvaret är att skapa tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att åstadkomma samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det civila och det militära försvaret. De nuvarande samverkansområdena är alltför breda och omfattar så diversifierade verksamheter att det är svårt att hitta en gemensam bas för arbetet. Ingen myndighet har ett utpekat ansvar för att hålla samman planeringen, utan ansvaret delas av myndigheterna. Till det kan läggas svårigheten att åstadkomma en effektiv samordning på den regionala nivån då statliga myndigheter med en regional organisation har olika geografiska indelningar. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp, inklusive krigshandlingar på svenskt territorium.

I remissen Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) ges förslag på en ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap, samt de statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt fredstida krisberedskap. Vidare ger remissen förslag på ansvar och uppgifter för civilområden och en högre regional ledning, planering av det civila försvaret samt åtgärder för ökad ledningsförmåga i kommuner och regioner.

Remissvaret omfattar ställningstagande kopplat till fem områden i betänkandet som Region Kronoberg anser centrala ur det regionala perspektivet.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott har lämnat följande förslag till beslut till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen godkänner remissyttrandet och yttrandet är Region Kronobergs svar till Regeringskansliet.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Remissyttrande Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)
- Remissyttrande - SOU 2021:25 Struktur för ökad motståndskraft

- §167 RSAU Remissyttrande - Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)
- Remittering av betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:X)
- Remittering av betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:X), remissutgåva
- Remiss av SOU 2021:X Struktur för ökad motståndskraft - kompletterande information

Paragrafen är justerad

Regionstyrelsen

Remissyttrande - Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Ordförandes förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner remissyttrandet och yttrandet är Region Kronobergs svar till Regeringskansliet.

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Regeringskansliet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Remissen beskriver dagens globala säkerhetsläge som åter präglas av instabilitet och oförutsägbarhet. Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats. En viktig del av att stärka det civila försvaret är att skapa tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att åstadkomma samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det civila och det militära försvaret. De nuvarande samverkansområdena är alltför breda och omfattar så diversifierade verksamheter att det är svårt att hitta en gemensam bas för arbetet. Ingen myndighet har ett utpekat ansvar för att hålla samman planeringen, utan ansvaret delas av myndigheterna. Till det kan läggas svårigheten att åstadkomma en effektiv samordning på den regionala nivån då statliga myndigheter med en regional organisation har olika geografiska indelningar. Totalförsvaret ska utformas och dimensioneras för att kunna möta ett väpnat angrepp, inklusive krigshandlingar på svenskt territorium.

I remissen Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) ges förslag på en ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap, samt de statliga myndigheters ansvar och uppgifter inför och under höjd beredskap samt fredstida krisberedskap. Vidare ger remissen förslag på ansvar och uppgifter för civilområden och en högre regional ledning, planering av det civila försvaret samt åtgärder för ökad ledningsförmåga i kommuner och regioner.

Remissvaret omfattar ställningstagande kopplat till fem områden i betänkandet som Region Kronoberg anser centrala ur det regionala perspektivet.

Mikael Johansson (M)
Regionstyrelsens ordförande

Martin Myrskog
Regiondirektör

Beslutsunderlag: Remissyttrande - Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)
Remiss - Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)